

Predlog izpitnih nalog pri predmetu DPP VAJE

1 Na primeru enega pojma iz kartografije ali orientacije (npr. tloris, legenda, smeri neba...), ki ga sam/a izbereš, opiši tri dejavnosti učencev različnih starostnih nivojev (od 1. do 5. razreda - predmeta Spoznavanje okolja in Družba) ter pripiši za kateri starostni nivo (npr. 1., 2., ...razred) je primerna posamezna dejavnost.

Pojem: dogovorjeni znaki

Dejavnost 1: učenci poslušajo pravljico o pravljичni deželi Janka in Metke. Po poslušanju v dani zemljevid vrišejo kako si predstavljajo njuno pot od doma do hišice iz sladkorja. Legendo imajo podano (slikice za jaso, za reko, dom, hišico iz sladkorja, gozd, potok, mesto, ...)
□1.razred

Dejavnost 2: Učenci imajo pred sabo preprost načrt kraja. Učenci se v skupinah pogovorijo o legendi in zemljevidu in nato v legendo vrišejo dogovorjene znake za zgradbe, cerkev, cesto, reko, mesto, pokopališče. □3.razred

Dejavnost 3: Učenci gredo na višji hrib, grič, tako da vidijo tloris svojega kraja, naselja. Pozorno opazujejo svoj kraj. Z dogovorjenimi znaki narišejo zemljevid svojega kraja. Nekaj znakov je podanih (hiše, cerkev, šola, bloki, travnik) nekaj si jih učenci izmislijo sami. □4.razred

2 Naštej in konkretiziraj tri dejavnosti učencev, s pomočjo katerih bi lahko le ti dosegali učne cilje pri predmetih Spoznavanje okolja in Družba, povezane z vremenom.

Dejavnost 1: učenci vsak dan opazujejo vreme in za vsak dan narišejo/napišejo vremensko poročilo

Dejavnost 2: učenci merijo hitrost vetra z vetromerom (ki so ga naredili sami), merijo smer (naredijo svoj vetrokaz) in izdelajo tudi svojo vetrnico.

Dejavnost 3: učenci izdelajo svoj dežemer iz platenke, ga pravilno označijo in merijo količino padavin ter jih primerjajo po dnevih.

Učenci lahko pri predmetu Spoznavanje okolja in Družba izvedejo različne poskuse, povezane z vremenom.

Kača iz papirja: potrebujemo list papirja, pisalo, škarje in sukanec. Na papir narišemo kačo in jo izrežemo. Skozi glavo na vrhu naredimo luknjico in skozi njo napeljemo sukanec. Postavimo jo nas radiator. S tem poskusom ugotovimo, da se zrak dviga. Hladen zrak je gostejši od toplega, zato se le-ta spušča proti tlam in pri tem toplega potiska navzgor. Hladen zrak prihaja v prostor skozi okna, vrata, topli radiatorji pa ga segrevajo. Kačo dvigne topel zrak, ki ga segreje radiator. Nastajanje dežnih kapljic: potrebujemo pokrovko, posodo za vodo in vodo. Vodo v posodi zavremo, posodo pokrijemo in počakamo nekaj minut. Pokrovko dvignemo. Pri segrevanju se voda spreminja v paro, le-ta pa se dvigne do pokrova na posodi. Ko se para dvigne do hladnega pokrova, se delno ohladi in zbere v kapljice. Pojav imenujemo kondenzacija.

Slana na kozarcu: potrebujemo kozarec, sol in zdrobljen led. V posodo natresemo led in nanj nasujemo sol. Vodni hlapi se na površini kozarca zgostijo v kapljice in zmrznejo. Tako nastane tenka plast ledenih kristalov.

3 Opiši dva eksperimenta, s katerima lahko učencem na razredni stopnji približaš izkustvo menjavanja dneva in noči.

Eksperiment 1: žoga ali globus predstavlja Zemljo. Žogo vrtimo v desno stran. Z svetilko svetimo na žogo. Vidimo, da je ena stran žoge (polobla) osvetljena, druga pa je zatemnjena. Ko je vzhodna osvetljena je zahodna zatemnjena in obratno. Tista stran, ki je osvetljena predstavlja dan, zatemnjena pa predstavlja noč. Ko žogo vrtimo, vidimo da se noč in dan izmenjujeta.

Eksperiment 2:

4 Ovrednoti modeliranje reliefa kot metode učnega dela ter svoje ovrednotenje utemelji tako, da našteješ (vsaj) tri didaktične prednosti ter poljubno število morebitnih didaktičnih pomanjkljivosti modeliranja.

Modeliranje reliefa kot metoda učnega dela je zelo primerna za obravnavo snovi na razredni stopnji.

Prednosti:

- učenci sami izdelujejo relief, spoznavajo in rokujejo se z različnimi materiali kar je za njih bolj zanimivo
- učenci so bolj motivirani in zainteresirani za delo
- učenci sodelujejo v skupinah, se dogovarjajo, razvijajo socialne odnose
- učenci razvijajo motoriko in ročne spretnosti in veščine

Pomanjkljivosti:

- delo v skupinah zahteva več pozornosti in pomoči učitelja
- delo v skupinah, kjer učenci sami modelirajo je zamudnejše, zahteva več časa
- potreben je dodaten material, ki ga mora nabaviti šola ali učenci (das masa, plastelin, papir..) kar povzroča dodatne stroške

5 Navedi in opiši tri postopke preučevanja onesnaženosti voda, ki bi jih lahko izvedli učenci na razredni stopnji pri terenskem delu.

Postopek 1: Analiza temperature vode

S tem postopkom učenci merijo temperaturo vode in temperaturo zraka, zato potrebujejo dva termometra. Te dve temperaturi primerjajo med seboj in se pogovarjajo ter pojasnjujejo razlike.

Postopek 2: Analiza vonja rečne vode

Pri tem postopku učenci analizirajo vonj rečne vode. Platenko napolnijo z vodo iz reke, jo zaprejo in pol minute stresajo. Nato jo odprejo in povohajo vzorec vode ter s pomočjo lestvice določijo stopnjo vonja ter določijo kakšne vrste je ta vonj: po fekalijah, trohnenju..

Postopek 3: Analiza bistrosti vode

Učenci pri tem postopku analizirajo bistrost rečne vode. Na listu papirja imajo pripravljene kvadratke za določitev bistrosti. Na te kvadratke postavijo posodo z vodo in odčitajo razločnost kvadratkov. Tako določijo bistrost (ali je velika, srednja, majhna)

6 Na primeru (npr. preučevanje onesnaženosti voda ali orientacija v naravi ipd.) opiši in utemelji postopek organizacije oz. izvedbe terenskega dela za učence.

Terensko delo je definirano kot delo v naravi. Terensko delo za učence more učitelj dobro organizirati, da je lahko uspešno.

Učitelj mora najprej razmisliti, na katerem kraju bodo z učenci izvajali terensko delo, kateri kraj bo primeren za obravnavo določene snovi. Tu je pomembno, da učitelj pozna predznanje, interese, želje, predstave učencev. Pred odhodom more učitelj pisno obvestiti starše učencev o odhodu v naravo, o uri odhoda, prihoda in ostalih podrobnostih. Obvestiti mora vodstvo šole, da mu pripravijo prevoz z avtobusom, če na terensko delo ne morejo peš. Jasna navodila mora dati tudi učencem, kaj naj prinesejo sabo itd. Nato more učitelj pripraviti vse potrebno za delo na terenu; delovni material za eksperimente, delovne liste in ostale materiale. Na terenu mora učitelj skrbeti za varnost učencev, če je učencev veliko lahko prosi za spremstvo na terenu. Po opravljenem terenskem delu je pomembno tudi, da učitelj z učenci obnovi vse, kar so delali, tako da se pri učencu okrepi pridobljeno znanje.

7 Z lastnimi besedami oblikuj definicijo terenske metode kartiranja. Navedi vsaj tri pozitivne učne učinke, ki jih lahko ima izvedba te metode pri učencih na razredni stopnji.

Metoda kartiranja je metoda evidentiranja in prostorskega prikazovanja enega ali več geografskih pojavov. Je metoda, kjer učenci preučujejo, sestavljajo in konstruirajo zemljevide, preučujejo Zemeljsko površje ter na zemljevidu prikazujejo prostorske podatke

Pozitivni učinki: *učenci spoznavajo svoje domače okolje, ki ga preučujejo in kartiranje, *učenci po navadi kartirajo v naravi, zato se ta metoda lahko povezuje s športno aktivnostjo, naravoslovjem itd.* Učenci sodelujejo, se dogovarjajo, pogovarjajo in razvijajo socialne odnose

8 Ovrednoti pomen izkustvenega učenja za učence na razredni stopnji.

Izkustveno učenje je pri učencih na razredni stopnji zelo pomembno. Otrok preko izkušenj lažje osvoji določeno snov, si jo lažje zapomni in priključuje iz spomina. Izkustveno učenje je predvsem bolj zanimivo za učence, tako so lahko bolj skoncentrirani in motivirani na delo. Ko učenci nekaj sami poizkusijo in izkusijo na lastni koži je to za njih bolj poučno. O izkustvenem učenju govorimo predvsem pri eksperimentiranju, opazovanju (razne ekskurzije, pouk v naravi) v konkretnih situacijah. Pomembno je, da učenci nekaj opazujejo, otipajo, vonjajo in pri tem uporabljajo svoja čutila.

9 Naštej osnovna učila oz. vire, s katerimi si lahko učitelj pomaga pri pripravi na pouk pri predmetih Spoznavanje okolja in Družba. Zakaj je dobro pri pripravi na pouk pregledati in analizirati učna gradiva različnih založb?

Osnovna učila:

globus, zemljevidi, reliefi, modeli, del. zvezki, učbeniki, priročniki, enciklopedije, slike, plakati, računalnik, grafoskop

Pri pripravi na pouk je potrebno analizirati in pregledati učna gradiva več založb, ker so nekatera boljša, nekatera slabša, nekatera vsebujejo boljše naloge, nekatere slabše, nekatere vsebujejo dodatne, primere, naloge, pojasnila, itd.

10 Zakaj mora imeti učitelj pregled nad stopnjevanjem učnih ciljev na vertikali od 1. do 5. razreda (npr. pri predmetih Spoznavanje okolja in Družba)?

Učitelj more imeti pregled nad stopnjevanjem učnih ciljev na vertikali, ker se isti učni cilji od prvega do drugega razreda vsako leto stopnjujejo, poglobljajo po zahtevnosti in obširnosti.